

Naslouchání druhým Př 18,13; Jk 1,19-21

Spisovatel Mark Twain chtěl jednou dokázat, že v newyorské společnosti jednomu nikdo nenaslouchá, (...). Dostavil se opožděně na jeden večírek. Hostitelka ho ihned přijala se slovy: „ Pojd'te dál, můj milý. Tady na druhé straně stojí malajský velvyslanec, hned vás představím ... “ „ Omluvte prosím moji nedochvilnost, “ řekl Mark Twain, „ ale musel jsem ještě zakroutit krkem své staré tetě a trvalo to poněkud déle, než jsem předpokládal. “ Hostitelka na to: „ Jak roztomilé, že jste se přesto dostavil ... “¹

Mnohdy tomu tak je, že sice slyšíme, ale nenasloucháme. Verš z knihy Přísloví nám připomíná, jak je hloupé někomu odpovídat, když jsme ho předtím pořádně nevyslechli. Někdy naše odpovědi na slova druhých ani žádnými odpověďmi nejsou. Jsou to jen prázdné fráze, asi jako slova hostitelky z Twainova příběhu. Mnohdy jsou naše odpovědi odpověďmi na to, co si myslíme, že ten druhý řekl. Nenaslouchali jsme dost dlouho a dost pozorně. Příliš brzy jsme si utvořili svoji představu o tom, co chtěl ten druhý povědět. A na tuto svoji představu odpovídáme. Skutečně naslouchat druhému je náročné. Vyžaduje to víc, než znalost správných postupů naslouchání. Vyžaduje to zejména opravdový zájem o to, abychom druhému člověku porozuměli. Při naslouchání nás může spousta věcí rušit. Naše starosti, které se nám honí hlavou, když ten druhý mluví. Naše zkušenosti a znalosti, které se nám při naslouchání druhému vybavují. Mohou nás rušit i naše názory na toho, kdo mluví. Už jsme si o něm udělali obrázek a podle toho mu také nasloucháme. Může se nám to bohužel dít i ve vztahu s Bohem. Může se nám to dít i při naslouchání evangeliu. Někdy se tak stává, že reagujeme nikoliv na Boží slovo, nýbrž na naši představu o tom, co Bůh říká. Jeden z běžných omylů je představa, že jsme druhému plně porozuměli.

Apoštol Jakub nás nabádá, abychom byli rychlí k naslouchání, ale pomalí k mluvení, pomalí k hněvu. Jinými slovy: Máme dávat přednost naslouchání před mluvením, před nekontrolovanými výlevy hněvu. K mnohomluvnosti nás často vedou silné emoce. A hněv je jeden z významných pocitů, který s námi často hýbe. Když smeteme druhého vlnou svého hněvu, může se nám ulevit. Ale rovněž to může napáchat mnoho škod. Tím nemá být řečeno, že své emoce nemáme vyjadřovat. Avšak chvíle, kdy s námi emoce přímo lomcují, nejsou chvílemi vhodnými k řešení nějakých problémů. Mlčení není východiskem. Upřednostňování naslouchání před mluvením však ano. Když pozorně vyslechneme, oč jde, můžeme někdy zjistit zajímavou věc: Žádný důvod k hněvu neexistuje. Apoštol nás zde vlastně vyzývá, abychom napodobovali našeho nebeského Otce, který je také pomalý k hněvu - shovívavý (viz Ex 34,6; Nu 14,18; Ž 78,38; Jr 15,15; Ř 2,4).

Proč dávat naslouchání přednost před mluvením a hněvem? Protože lidským hněvem (v řeckém textu doslova „hněv muže“; verš 20) se spravedlnost Boží neprosadí. Často se hněváme kvůli tomu, že se děje nějaká skutečná nebo domnělá nepravost. Vadí nám, že věci nejsou tak, jak by měly být. A tak se rozohňujeme, říkáme všelijaká slova. Tím se ale věci napravit nedají.

Apoštol nám ukazuje, že zde jde o víc, než abychom druhým více naslouchali. K naslouchání potřebujeme víc než znalost správných postupů. Potřebujeme především změnu postoje. Máme odstranit veškerou špínu a přemíru špatnosti. V té špíně může být i obrázek, který jsme si o tom druhém udělali. Obrázek, na jehož základě toho druhého nenávidíme, pohrdáme jím,

¹ Christian A. Schwarz, *Die 3 Farben der Liebe*, str. 107; Emmelsbüll 2004

nedůvěřujeme mu, zkrátka ho nemáme rádi. Ve špíně může být i naše představa o tom, co si o nás ten druhý myslí, může tam být podezírání. Špínou může být i náš strach. Naše soustředění na sebe, kdy sledujeme jen své osobní zájmy. Může to být i náš předpoklad, že Bohu rozumíme mnohem lépe než dotyčná osoba. Onou špínou a přemírou špatnosti jsou prostě všechny naše hříšné postoje. Od těch se máme odvrátit.

A v tichosti pak máme přijmout zaseté slovo. Zřejmě se jedná o slovo evangelia, slovo dobré zprávy o Ježíši Kristu, který nás přišel zachránit. Abychom mohli být volní k naslouchání lidem, potřebujeme nejprve naslouchat Bohu. Potřebujeme nejprve pozorně vyslechnout jeho poselství bezpodmínečného přijetí v Ježíši Kristu. To nám umožní naslouchat druhým, aniž bychom je odsuzovali, aniž bychom se jimi dali zastrašit, aniž bychom se hroutili pod tíhou toho, co slyšíme. Slovo evangelia má moc zachránit nás ze zajetí sobectví a strachu. Může pročišťovat i náš sluch, tak abychom jasněji vnímali nejen to, co nám ten druhý říká svými slovy, ale také to, co zůstalo nevysloveno.

Jaro Křivohlavý vypráví:

Byl jsem pozván na návštěvu. Pozorná hostitelka si byla vědoma toho, že sblížení u stolu je umocněno tím, že se stolovníkům předloží něco dobrého k jídlu a pití. Podávala čaj a zákusky. Ve chvíli, kdy dolévala čaj, neustále mluvila a mluvila. Žila zřejmě v domněnání, že můj hrnek je prázdný, a nevšimla si, že v něm mám ještě přes polovinu nedopitého čaje. A tak se stalo, že při dolévání stále mluvila, lila a lila - a hrnek přetékal a přetékal ... Tento příběh mi napověděl mnoho o mých vlastních rozhovorech s druhými lidmi. Kolikrát jsem byl podoben této hostitelce. Myslel jsem to dobře. Mluvil jsem a mluvil - podobně jako ona dolévala a dolévala čaj. Nevšiml jsem si však, že v duši partnera není prázdno. A on byl zatím plný svých starostí, problémů, těžkostí, bolestí a nejistot. Už jsem se nedivil, že všechna má slova, všelijak dobře míněná, šla vlastně přes okraj - jako ten čaj. Rozhovor může zřejmě být účinný jen tehdy, naučíme-li se nejprve naslouchat a teprve pak s citem „dolévat“.²

Ke Kristu můžeme přijít i s našimi selháními v naslouchání a v tichosti přijmout poselství o odpuštění pro jeho prolitou krev (srov. Ef 1,7).

K zamyšlení a rozhovoru:

Jak to vypadá, když nám někdo opravdu naslouchá?

Jak se můžeme ujistit, že jsme druhému člověku opravdu porozuměli?

Čím se můžeme cítit ohroženi, když nasloucháme druhým?

² Jaro Křivohlavý, *Povídej - naslouchám*, Návrat, Praha 1993, str. 97-98